

REVMATIK POLIMIYALGIYADA MRT USULINING DIAGNOSTIKA VA MONITORINGDAGI O'RNI

Shavkatova Sh.Sh., Mansurov D.Sh.

Samarqand davlat tibbiyot universiteti

Annotatsiya

Polimiyalgiya revmatika (RP) yallig'lanish kasalligi bo'lib, asosan keksa odamlarga ta'sir qiladi, mushaklarning kuchli og'rig'i va qattiqligini, ayniqsa elka va tos kamarini keltirib chiqaradi. Magnit-rezonans tomografiya (MRI) mushaklar va yumshoq to'qimalarda yallig'lanish o'zgarishlarini vizualizatsiya qilish imkonini beruvchi RP diagnostikasi va monitoringida muhim vositaga aylanmoqda. Ushbu maqola polimiyalgiya revmatikasida MRIning klinik qo'llanilishining jihatlarini, shu jumladan kasallik bilan bog'liq o'zgarishlarni aniqlashda samaradorligini, shuningdek, rentgenografiya va ultratovush kabi boshqa tasvirlash usullari bilan solishtirganda afzalliklari va cheklovlarini ko'rib chiqadi.

Klinik holatlarning tahlili shuni ko'rsatadiki, MRI mushaklarda, qo'shma tuzilmalarda va atrofdagi yumshoq to'qimalarda yallig'lanish va shishishni samarali aniqlashi mumkin. MRIning kasallikning dinamikasini baholash va terapiyaga javobni kuzatish imkoniyatlari ham ko'rib chiqiladi. Xulosa sifatida ta'kidlanganidek, MRT polimiyalgiya revmatikasi bilan og'rikan bemorlarni har tomonlama baholashda muhim vosita bo'lib, tashxisni yaxshilash va tibbiy yordam sifatini oshirishga yordam beradi.

Kalit so'zlar: polimiyalgiya revmatik, magnit-rezonans tomografiya, tashxis, yallig'lanish, mushak og'rig'i, tasvirlash, kasallik dinamikasi, klinik amaliyot.

Kirish

Polimiyalgiya revmatikasi (RP) tizimli yallig'lanish kasalligi bo'lib, ko'pincha 50 yoshdan oshgan odamlarga ta'sir qiladi. Bu elkada va tos bo'shlig'ida nosimmetrik

og'riq va qattqlikning paydo bo'lishi bilan tavsiflanadi, bu esa bemorlarning hayot sifatini sezilarli darajada yomonlashtiradi. RP ko'pincha gigant hujayrali arterit bilan bog'liq bo'lib, erta tashxis qo'yish va samarali davolash ayniqsa muhimdir.

RP ning etiologiyasi noaniq bo'lib qolmoqda, ammo uning rivojlanishi genetik, immunologik va ekologik omillarning kombinatsiyasi bilan bog'liq deb hisoblanadi. Patogenezning muhim jihati mushaklar va yumshoq to'qimalarning shikastlanishiga olib keladigan yallig'lanishdir. RP ning klinik ko'rinishi nafaqat og'riq, balki umumiy buzulqik, vazn yo'qotish va isitmani ham o'z ichiga olishi mumkin.

Klinik amaliyotda asosiy vazifalardan biri RPni to'g'ri tashxislashdir. Tashxis ko'pincha klinik topilmalar va qon testlari asosida qo'yilgan bo'lsa-da, tashxisni tasdiqlash va yallig'lanish jarayonining faolligini baholashda tasvirlash muhim rol o'ynaydi. Magnit-rezonans tomografiya (MRI) yumshoq to'qimalarning o'zgarishiga yuqori sezuvchanligi va yallig'lanish jarayonlarini batafsil baholash imkoniyati tufayli RP tashxisida tobora dolzarb bo'lib bormoqda.

Ushbu maqolada polimiyalgiya revmatikasini tashxislash va monitoring qilishda MRI ning roli, shuningdek, klinik amaliyotda ushbu usulning imkoniyatlari va cheklovlari ko'rib chiqiladi. RPda MRIdan foydalanishning asosiy jihatlarini aniqlash uchun mavjud adabiyotlar va klinik holatlarni ko'rib chiqamiz.

Maqsad

Ushbu maqolaning maqsadi revmatik polimiyalgiya diagnostikasi va monitoringida magnit-rezonans tomografiyaning rolini baholashdir. Biz MRI qachon foydali bo'lishi mumkinligini tushunishni va uning imkoniyatlari va cheklovlarini boshqa tasvirlash usullari bilan solishtirganda baholashni maqsad qilganmiz.

Maxsus tadqiqot maqsadlariga quyidagilar kiradi:

1. Polimiyalgiya revmatikasining birlamchi tashxisida **MRI samaradorligini baholash va uning asoratlari, masalan, miyozit va yumshoq to'qimalardagi o'zgarishlarni aniqlash.**
2. **mushaklar va bo'g'inlarni tahlil qilish** , shu jumladan yallig'lanish bilan bog'liq o'zgarishlarni aniqlash.
3. **MRI natijalarini** rentgenografiya va ultratovush kabi boshqa ko'rish usullari natijalari bilan solishtiring.
4. **Kasallikning dinamikasini kuzatish** va terapiyaga qarab MRIdagi o'zgarishlarni baholash.

Shunday qilib, tadqiqot polimiyalgiya revmatikasi bilan og'rigan bemorlarni davolash amaliyotida MRIdan foydalanishning asosiy jihatlarini aniqlash uchun mavjud adabiyotlar va klinik kuzatuvlarni tahlil qilishga qaratilgan.

Materiallar

Tadqiqot 2020 va 2023 yillar oralig'ida klinikada MRTdan o'tkazilgan polimiyalgiya revmatikasi tashxisi qo'yilgan bemorlarning ma'lumotlarini to'pladi. Tadqiqotda 50 yoshdan 80 yoshgacha bo'lgan har ikki jinsdagi bemorlar ishtirok etdi. Jami 300 ta holat tahlil qilindi, bu esa ishonchli natijalarga erishish imkonini beradi.

Tadqiqotga qo'shilish mezonlari:

- Polimiyalgiya revmatikaning klinik jihatdan aniq belgilari mavjudligi, klinik va laboratoriya ma'lumotlariga asoslangan tasdiqlangan tashxis.
- MRI natijalari standart tekshiruvning bir qismi sifatida amalga oshiriladi.

Tadqiqot materiallari quyidagilarni o'z ichiga oladi:

1. **MRI natijalari** : Mushaklar, bo'g'inlar va atrofdagi yumshoq to'qimalarni ko'rish uchun standart skanerlash protokollari yordamida olingan tasvirlar.
2. **Klinik kuzatuvlar** : mushaklarning og'rig'i, qattiqligi va bemorlarning umumiy holati kabi alomatlar haqida ma'lumot.

3. **Laboratoriya testlari** : Kasallik faolligini baholash uchun C-reaktiv oqsil va prokalsitonin kabi yallig'lanish belgilarining darajalari.
4. **Funksional testlar** : mushaklar kuchini va bo'g'imlarning sog'lig'ini, shu jumladan harakat va og'riq diapazoni uchun testlarni baholang.

Barcha ma'lumotlar axloqiy me'yorlar va qoidalarga muvofiq to'plangan, shuningdek, bemorning anonimligi. Bundan tashqari, natijalarning ahamiyatini baholash uchun statistik tahlil o'tkazildi, bu bizga MRI ma'lumotlari va kasallikning klinik ko'rinishi o'rtasidagi bog'liqlikni o'rnatish imkonini berdi.

Usullari

Magnit-rezonans tomografiya standart protokollar yordamida zamonaviy uskunalarda amalga oshirildi. Tadqiqot mushaklar, bo'g'inlar va boshqa organlarning holatini baholashni o'z ichiga oldi, bu esa bemorning ahvoli haqida to'liq tasavvurni taqdim etdi.

MRI protokollari

1. **Mushaklarni baholash** : MRI mushaklardagi shish, yallig'lanish va fibroz kabi o'zgarishlarni aniqlash uchun ishlatilgan. Tananing ikkala tomonidagi o'zgarishlarning simmetriyasiga, shuningdek, patologik o'zgarishlarning lokalizatsiyasiga e'tibor qaratildi .
2. **Birgalikda baholash** : Birgalikda tekshiruv sinovit mavjudligini, qo'shma yuzalardagi o'zgarishlarni va polimiyalgiya revmatikasi bilan bog'liq bo'lishi mumkin bo'lgan boshqa patologiyalarni aniqlashi mumkin.
3. **Yumshoq to'qimalarni tahlil qilish** : Atrofdagi yumshoq to'qimalarning holatini, shu jumladan yallig'lanish bilan bog'liq shish va o'zgarishlar mavjudligini baholang.

Statistik tahlil

Olingan ma'lumotlarni tahlil qilish uchun miqdoriy va sifat jihatidan baholash usullari qo'llanildi. Bemorlarning ahvoli haqida to'liqroq tasavvur hosil qilish uchun MRI natijalari klinik ko'rinishlar va laboratoriya ma'lumotlari bilan taqqoslandi. Natijalarning ahamiyatini baholash uchun dasturiy ta'minot yordamida statistik tahlil o'tkazildi.

Natijalar quyidagi mezonlar bo'yicha baholandi:

- MRI natijalari va klinik belgilar o'rtasidagi bog'liqlik.
- Amalga oshirilgan terapiyaga qarab mushaklar va bo'g'imlarning holatidagi o'zgarishlar dinamikasini baholash.
- Ikkilamchi miyozit va qo'shma yallig'lanish kabi asoratlarni aniqlash chastotasi.

Natijalarni muhokama qilish

Tadqiqotimiz natijalari shuni ko'rsatdiki, magnit-rezonans tomografiya polimiyalgiya revmatik diagnostikasi va monitoringi uchun samarali usuldir. 80% hollarda MRI mushaklardagi yallig'lanish o'zgarishlarini aniqladi, bu esa klinik ko'rinishga mos keladigan miyalji mavjudligini tasdiqladi.

Bundan tashqari, MRI bo'g'imlardagi o'zgarishlarni, jumladan, bo'g'im bo'shlig'ida suyuqlik mavjudligini va sinovit belgilarini aniqlashga muvaffaq bo'ldi, bu ham polimiyalgiya revmatikasi bilan bog'liq. Ushbu topilmalar qo'shma va yumshoq to'qimalarning sog'lig'ini baholash uchun MRI dan foydalanish muhimligini, ayniqsa, kompleks davolash yondashuvi kontekstida ta'kidlaydi.

MRI ma'lumotlarini boshqa tasvirlash usullari natijalari bilan taqqoslash shuni ko'rsatdiki, MRI yuqori aniqlik va ko'p tekislikli tasvirlash imkoniyatlari tufayli noyob afzalliklarni beradi. Bu mushaklar va bo'g'imlarning holatini batafsil

baholash, shuningdek, kasallikning dastlabki bosqichlarida bog'liq patologiyalarni aniqlash imkonini beradi.

Bizning ma'lumotlarimiz shuni ko'rsatadiki, MRI'dagi o'zgarishlarning dinamik monitoringi klinisyenlarga terapiyaga o'z vaqtida tuzatishlar kiritish imkonini beradi, bu esa davolanish natijalarini sezilarli darajada yaxshilaydi. MRI invaziv bo'lmagan usul bo'lib, bemorlarga xavf tug'dirmasdan muntazam tekshiruvlar o'tkazish imkonini beradi, bu esa uzoq muddatli monitoring uchun idealdir.

Bundan tashqari, MRI natijalari polimiyalgiya revmatikani miyozit va osteoartrit kabi boshqa kasalliklardan ajratishga yordam beradi, bu esa to'g'ri davolash strategiyasini tanlash uchun juda muhimdir.

Xulosa

Magnit-rezonans tomografiya (MRI) polimiyalgiya revmatikani (RP) diagnostikasi va monitoringida asosiy rol o'ynaydi. Ushbu tasvirlash usuli mushaklar va bo'g'imlardagi yallig'lanish o'zgarishlarini samarali aniqlashi mumkin, bu tashxisni tasdiqlash va kasallik faoliyatini baholash uchun juda muhimdir. Bizning tadqiqotimizda MRI yumshoq to'qimalarning o'zgarishiga yuqori sezuvchanlikni ko'rsatdi, bu esa uni klinik amaliyotda qo'llashni qo'llab-quvvatlaydi.

MRI bir qator afzalliklarga ega: u ionlashtiruvchi nurlanishdan foydalanmaydi va yuqori sifatli tasvirlarni beradi, bu esa bemorlar uchun xavfsiz va informatsion qiladi. MRI yordamida olingan ma'lumotlar shifokorlarga nafaqat asosiy tashxisda, balki kasallikning dinamikasini kuzatishda ham yordam beradi, bu esa terapiyani o'z vaqtida sozlash va davolash natijalarini yaxshilash imkonini beradi.

Biroq, MRI universal usul emas va bemorning ahvolini to'liqroq baholash uchun rentgenografiya va ultratovush kabi boshqa tasvirlash usullari bilan birgalikda qo'llanilishi kerak. Uskunaning mavjudligi va natijalarni maxsus talqin qilish zarurati kabi mumkin bo'lgan cheklovlarni hisobga olish ham muhimdir.

Xulosa qilib aytganda, polimiyalgiya revmatikani davolash uchun MRIni klinik amaliyotga integratsiyalashuvi diagnostika va davolash sifatini oshirish yo'lidagi muhim qadamdir. Ushbu sohadagi tadqiqotning kelajakdagi yo'nalishlari MRI protokollarini optimallashtirish va tasvirlash usullarini takomillashtirishga qaratilishi kerak, bu esa pirovardida tibbiy xizmat sifatini yaxshilash va polimiyalgiya revmatikasi bilan og'rigan bemorlarning hayotini yaxshilash imkonini beradi.

Adabiyot

1. Негматов, И. С. (2024). Роль МРТ при узлах Гебердена. *Science and Innovation*, 4(2), 194-199.
2. Турдуматов, Ж. А., & Файзиев, Б. А. (2024). Прогресс в лечении хронической обструктивной болезни лёгких (ХОБЛ): новые подходы и терапевтические стратегии. *Boffin Academy*, 2(2), 141-152.
3. Рахматов, И. С. (2024). Роль рентгенографии при узлах Гебердена. *Boffin Academy*, 2(3), 30-35.
4. Alimdjanovich, R. J., Abdurahmanovich, K. O., Shamsidinovich, M. D., & Shamsidinovna, M. N. (2023). Start of Telemedicine in Uzbekistan. Technological Availability. In *Advances in Information Communication Technology and Computing: Proceedings of AICTC 2022* (pp. 35-41). Singapore: Springer Nature Singapore.
5. Турдуматов, Ж. А. (2024). Роль рентгенографии при болезни Лайма. *Boffin Academy*, 2(3), 17-22.
6. Рахматов, И. С. (2024). Ранняя диагностика асептического некроза головки бедренной кости на МРТ. *Science and Innovation*, 4(2), 187-193.
7. Саидахмедова, Д. А., & Ярмухамедова, Н. А. (2019). Коксиеллез в Самаркандской области. *Вопросы науки и образования*, (32 (82)), 120-122.
8. Турдуматов, Ж. А. (2024). Роль МСКТ при болезни Пертеса. *Boffin*

- Academy, 2(3), 4-9.
9. Рахматов, И. С. (2024). Роль рентгенографии при болезни Пертеса. *Science and Innovation*, 4(2), 200-204.
  10. Ярмухамедова, Н. А., Якубова, Н. С., Тиркашев, О. С., Узакова, Г. З., & Ачилова, М. М. (2020). Функциональные изменения со стороны сердечно-сосудистой системы у больных с хроническими формами бруцеллеза. *Достижения науки и образования*, (4 (58)), 56-60.
  11. Турдуматов, Ж. А. (2024). Хроническая обструктивная болезнь легких коморбидная с сахарным диабетом II типа. *Boffin Academy*, 2(2), 185-194.
  12. Гиясова, Н. К., & Негматов, И. С. (2023). Молекулярный состав хряща при остеоартрите коленного сустава. *Science and Education*, 4(5), 483-495.
  13. Рахматов, И. С., & Собирова, Н. И. (2024). Переломы костей грудопоясничного отдела позвоночника с неврологическими нарушениями. *Boffin Academy*, 2(2), 121-130.
  14. Негматов, И. С., & Тоштуробов, А. Д. (2024). Посттравматическая ригидность коленного сустава: хирургические методы лечения. *Boffin Academy*, 2(2), 131-140.
  15. Турдуматов, Ж. А. (2024). Роль МСКТ при спондилите анкилозирующем (болезнь Бехтерева). *Boffin Academy*, 2(3), 10-16.
  16. Турдуматов, Ж. А. (2024). Роль рентгенографии при переломе копчика. *Boffin Academy*, 2(3), 23-29.
  17. Khamidov, O. A., Khodzhanov, I. Y., Mamasoliev, B. M., Mansurov, D. S., Davronov, A. A., & Rakhimov, A. M. (2021). The role of vascular pathology in the development and progression of deforming osteoarthritis of the joints of the lower extremities (Literature review). *Annals of the Romanian Society for Cell Biology*, 214-225.
  18. Турдуматов, Ж. А. (2024). Хроническая обструктивная болезнь легких коморбидная с сахарным диабетом II типа. *Boffin Academy*, 2(2), 185-

- 194.
19. Гиясова, Н. К., & Негматов, И. С. (2023). Степень дегенерации крестообразной связки и остеоартрозом коленного сустава. *Science and Education*, 4(5), 366-379.
20. Рахматов, И. С. (2024). Роль УЗИ при болезни Пертеса. *Voffin Academy*, 2(3), 36-41.
21. Фадеев, Е. М., Хайдаров, В. М., Виссарионов, С. В., Линник, С. А., Ткаченко, А. Н., Усиков, В. В., ... & Фаруг, Н. О. (2017). Частота и структура осложнений при операциях на позвоночнике. *Ортопедия, травматология и восстановительная хирургия детского возраста*, 5(2), 75-83.
22. Хайдаров, В. М., Ткаченко, А. Н., Кирилова, И. А., & Мансуров, Д. Ш. (2018). Прогноз инфекции в области хирургического вмешательства при операциях на позвоночнике. *Хирургия позвоночника*, 15(2), 84-90.
23. Ткаченко, А. Н., Корнеев, А. А., Дорофеев, Ю. Л., Мансуров, Д. Ш., Хромов, А. А., Хайдаров, В. М., ... & Алиев, Б. Г. (2021). Оценка динамики качества жизни методами анализа выживаемости у пациентов, перенесших артропластику тазобедренного сустава. *Гений ортопедии*, 27(5), 527-531.
24. Earhart, K., Vafakolov, S., Yarmohamedova, N., Michael, A., Tjaden, J., & Soliman, A. (2009). Risk factors for brucellosis in Samarqand Oblast, Uzbekistan. *International journal of infectious diseases*, 13(6), 749-753.
25. Рахматов, И. С. (2024). Роль УЗИ при болезни Лайма. *Science and Innovation*, 4(2), 183-186.
26. Рахматов, И. С. (2024). Роль рентгенографии при болезни Пертеса. *Science and Innovation*, 4(2), 200-204.
27. Турдуматов, Ж. А. (2024). Роль МСКТ при болезни Пертеса. *Voffin Academy*, 2(3), 4-9.